

Nr 212.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till offentliga arbetsförmedlingen i riket m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1926.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 mars 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORESS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Möller anför:

Vid anmälan i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 7 januari 1926 av fråga om anslag för nästa budgetår till den *offentliga arbetsförmedlingen i riket*, framhöll jag (statsverkspropositionen, femte huvudtiteln, punkten 16), att anslaget torde kunna komma att påverkas av vissa åtgärder, som då vore under förberedelse inom socialdepartementet.

Jag anförde därvid bland annat att jag, i enlighet med Kungl. Maj:ts den 16 oktober 1925 givna bemyndigande, nämnda dag tillkallat tvenne

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 1 saml. 181 häft. (Nr 212—213.) 631 26

sakkunniga för att inom socialdepartementet biträda med fortsatt utredning av frågan om arbetslöshetsförsäkring och övriga åtgärder till bekämpande av arbetslöshetens verkningar. Sedan de sakkunniga utarbetat förslag i ämnet, hade Kungl. Maj:t den 4 december 1925 bemyndigat mig att tillkalla en utvidgad krets av sakkunniga, representerande olika intressen och åskådningar, för att verkställa granskning av de utav de förstnämnda sakkunniga utarbetade förslagen. Jag förklarade det vara min förhoppning att, sedan nyssnämnda granskning slutförts, bliva i tillfälle att förelägga Kungl. Maj:t förslag till propositioner i ämnet till innevarande års riksdag.

Beträffande de förslag, som sålunda voro föremål för granskning, anförde jag, att de bland annat innefattade vissa organisatoriska åtgärder med avseende på den offentliga arbetsförmedlingen, i huvudsakliga delar anslutande sig till vad socialförsäkringskommittén i ett den 30 december 1922 avgivet betänkande och förslag angående lag om offentlig arbetsförmedling och om statsbidrag till arbetslöshetskassor i förevarande avseende ifrågasatt. Dessa åtgärder vore av beskaffenhet att i betydande mån inverka på beloppet av det anslag, som för nästkommande budgetår erfordrades till arbetsförmedlingens understödjande. Vid sådant förhållande förordade jag, att nämnda anslag i statsverkspropositionen borde endast preliminärt beräknas.

Rörande kostnaderna för de av mig berörda organisatoriska nyanordningarna i fråga om den offentliga arbetsförmedlingen meddelade jag, att berörda nyanordningar i det inom departementet utarbetade förslaget beräknats föranleda ett årligt statsbidragsbelopp till arbetsförmedlingen av omkring 570,000 kronor. Som emellertid anordningarna vore avsedda att träda i kraft först den 1 januari 1927, krävdes för nästkommande budgetår allenast hälften av detta belopp, eller omkring 285,000 kronor. Under förra hälften av budgetåret 1926—1927 skulle enligt förslaget statsbidrag till arbetsförmedlingen utgå enligt hittills gällande grunder. För detta ändamål hade socialstyrelsen i skrivelse den 5 september 1925 beräknat ett anslag för budgetåret 1926—1927 å 240,000 kronor eller samma belopp som det för innevarande budgetår anvisade. Då mot denna beräkning icke något syntes vara att erinra kunde medelsbehovet för tiden 1 juli—31 december 1926 uppskattas till hälften av det utav socialstyrelsen föreslagna årsbeloppet, eller 120,000 kronor. I enlighet härmed skulle statsbidragsbeloppet för hela budgetåret 1926—1927 uppgå till (285,000 + 120,000) 405,000 kronor eller i avrundat tal 400,000 kronor. Till sistnämnda summa föreslog jag därför, att anslaget till den offentliga arbetsförmedlingen borde beräknas i förslaget till riksstat.

I det belopp av 285,000 kronor som enligt vad jag sålunda anført beräknats vara erforderligt för statsbidrag till arbetsförmedlingen under senare hälften av nästkommande budgetår inginge, påpekade jag, en post, avsedd för bidrag till arbetssökandes resor. Denna anslagspost skulle ersätta det i gällande riksstat upptagna förslagsanslaget till *medellösa arbets-*

sökandes resor. Efter genomförandet av de ifrågasatta förändringarna i den offentliga arbetsförmedlingens organisation skulle nyssnämnda förslagsanslag således icke vidare vara erforderligt. Med hänsyn till den avsedda tidpunkten för nyorganisationens ikraftträdande syntes emellertid anslag till medellösa arbetssökandes resor böra utgå enligt hittills gällande grunder under tiden 1 juli—31 december 1926. På grund av sammanhanget med anslaget till den offentliga arbetsförmedlingen borde givetvis även anslaget till medellösa arbetssökandes resor i statsverkspropositionen allenast beräknas till beloppet. Anslaget i fråga vore i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 5,000 kronor. I förberörda skrivelse den 5 september 1925 hade socialstyrelsen föreslagit, att anslaget skulle för budgetåret 1926—1927 upptagas med enahanda belopp. Enligt riksräkenskapsverkets budgetredovisning hade emellertid anslagets belastning under sistlidna budgetår uppgått till allenast 838 kronor. Med hänsyn härtill syntes medelsbehovet för anslaget icke behöva uppskattas högre än till 1,000 kronor för helt år och således till 500 kronor för tiden 1 juli—31 december 1926. Vid sålunda angivna förhållanden föreslog jag, att anslaget till medellösa arbetssökandes resor måtte för budgetåret 1926—1927 tills vidare beräknas till 500 kronor.

I enlighet med vad av mig sålunda förordats framlade Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (femte huvudtiteln, punkterna 16 och 17) förslag till preliminär beräkning av anslag till offentliga arbetsförmedlingen i riket och till medellösa arbetssökandes resor i avbidan på särskild proposition i ämnet.

Jag anhåller nu att till slutlig behandling få upptaga dessa anslagsfrågor.

De av mig i det föregående omförmälda förslagen angående arbetslöshetsförsäkring och övriga åtgärder till bekämpande av arbetslöshetens verkningar hava numera varit föremål för granskning av de jämlikt bemyndigande den 4 december 1925 tillkallade sakkunniga. Sedermera hava över nämnda förslag yttranden avgivits av socialstyrelsen, försäkringsinspektionen och statens arbetslöshetskommission. Av den granskning förslagen sålunda underkastats har framgått att frågan om själva försäkringsystemet torde böra göras till föremål för ytterligare utredning och prövning. De inom socialdepartementet utarbetade förslagen avse en frivillig arbetslöshetsförsäkring, till vilken staten på vissa villkor skulle lämna bidrag. Någon anledning att utarbeta förslag om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring har hittills icke syntts föreligga. Genomförandet av en dylik form av försäkring torde nämligen tidigare icke hava allvarligt ifrågasatts från något håll och socialförsäkringskommittén har på sin tid avstyrkt densamma, under åberopande av att den skulle bliva mycket dyrbarare och kräva en större och tyngre förvaltningsapparat än den frivilliga försäkringen.

Vid granskningen av de nyssberörda inom socialdepartementet utarbetade förslagen hava emellertid vissa av de inom departementet tillkallade sakkunniga samt socialstyrelsen och arbetslöshetskommissionen framhållit, att den arbetslöshetshjälp staten enligt förslagen skulle lämna sannolikt icke skulle tillgodokomma vissa arbetargrupper, däribland de ekonomiskt svagast ställda arbetarna inom jordbruket och skogshushållningen. Under granskningen har även från en del håll ifrågasatts att industriens arbetsgivare skulle åläggas deltaga i kostnaderna för arbetslöshetsförsäkringen. De önskemål som innefattas i dessa erinringar mot förslagen äro till sin natur sådana att de svårigen kunna tillgodoses på annat sätt än genom en obligatorisk försäkring. Då nu ifrågavarande uppslag äro av den beskaffenhet att i princip icke något torde vara att mot dem erinra, synas uppslagens räckvidd och förutsättningar böra undersökas. Härvid torde frågan om obligatorisk arbetslöshetsförsäkring i dess helhet komma under omprövning. Förslag angående anordnande av den ytterligare utredning, som med hänsyn till vad jag sålunda anfört synes bliva erforderlig, torde jag inom den närmaste framtiden komma att underställa Kungl. Maj:t.

Den fortsatta beredning av frågan om arbetslöshetsförsäkring, som således synes mig böra äga rum, kan uppenbarligen icke bliva slutförd å sådan tid att förslag i ämnet kan föreläggas den nu samlade riksdagen. Med hänsyn härtill läser icke heller det i det föregående omförmälda förslaget till organisatoriska nyanordningar i fråga om den offentliga arbetsförmedlingen böra framläggas för innevarande års riksdag.

På grund härav behöver hänsyn till nyssnämnda förslag angående organisationen av den offentliga arbetsförmedlingen icke tagas vid bestämmandet av beloppen utav anslagen till nämnda arbetsförmedling och till medellösa arbetssökandes resor. Vid sådant förhållande torde anslaget till den offentliga arbetsförmedlingen i riket i enlighet med socialstyrelsens i skrivelsen den 5 september 1925 avgivna förslag böra uppföras med 240,000 kronor eller med samma belopp, vartill anslaget är upptaget i riksstaten för innevarande budgetår. Anslaget till medellösa arbetssökandes resor synes böra uppföras med 1,000 kronor i anslutning till den av mig den 7 sistlidna januari framlagda beräkningen beträffande behovet av medel, för helt år räknat, till sådant ändamål under förutsättning av oförändrade grunder.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att under femte huvudtiteln, avdelningen sociala verk och inrättningar,

dels för offentliga arbetsförmedlingen i riket för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra förslagsanslag av kronor 240,000;

dels ock till medellösa arbetssökandes resor för samma budgetår anvisa ett extra förslagsanslag av kronor 1,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Herman Hultkrantz.
